

Střelecké závody.

Střelecký výcvik a střelecká zdatnost armády jsou velmi důležité stránky bojové ceny vojska. Jest samozřejmé, že armáda dobrých střelců má větší naději na úspěchy, než armáda snad i silnější, ale v střelbě méně dobře vycvičená. Burská válka a jiné příklady z dějin to dosvědčují; ovšem střelecká zdatnost sama nezabezpečuje ani konečný úspěch, teprve souhrn všech prvků bojové ceny (vedení, duch národa, kázeň a j.) dobývá vítězství, avšak účinek zbraní jest přitom nejpádňější, morálně i fysicky, a proto jest třeba vytrvalé práce, dobrého výcviku a nezbytných finančních obětí, aby vojsko nabylo střelecké zdatnosti co nejlepší.

Tento požadavek je tím důraznější, čím méně branců stát má, čím kratší jest činná služební doba a čím menší zálibu v střelbě má národ a čím méně ji pěstuje.

Úsili o dosažení střelecké zdatnosti co nejlepší musí býti tím větší, čím je v moderním boji bojová hodnota jednotlivců a malých bojových skupin důležitější proti dřívější hromadné palbě jednotek početně silných. V nynější době, kdy pro ničivost moderních zbraní nemohou větší oddíly manévrovat v boji, kdy se musí rozčleňovati v malé samostatné skupiny a kdy se proto jejich kvantitativní působení značně zmenšuje, jest nutno zvětšovati působení těchto malých skupin, v nichž každý jednotlivec jest důležitý a jeho ztráta velmi citelná. Malý počet bojovníků znásobuje se vydatně účinnými bojovými prostředky, zejména samočinnou zbraní, ale ty musí býti ovládány mužstvem mimo jiné též výborně vycvičeným, sebevědomým a majícím důvěru v své zbraně i v své schopnosti, že dovede těmito zbraněmi úspěšně vládnouti. Jen ten bojovný hlouček, jehož každý jednotlivec jest v užívání své zbraně výborně vycvičen, jen ten hlouček, který ví, že je s to, aby zdolal svou zbraní nepřítele, má morální sílu útočiti za všech okolností a vydržeti v obraně bezpodmínečně. Vojín, hlouček, i celý oddíl, který svých zbraní dobře neovládá, účinek svých zbraní podceňuje nebo přeceňuje, své zbraní plně nedůvěřuje, zkrátka špatně střelí, podlehne nepříteli už tím, že pozbude odvahy a klidu.

Kromě jiných důležitých úkolů národní obrany jest tedy neméně důležitým úkolem vycvičiti a vychovati armádu dobrých střelců. Pouhým střeleckým výcvikem podle předepsaného programu nelze dosáhnouti toho, aby se každý muž stal dobrým střelcem. Jest nutno říci, proč toho nelze dosáhnouti.

Střelecký sport občanský se u nás bohužel tak málo pěstuje, že není mezi branci, nastupujícími činnou službu, téměř žádných lidí

¹⁾ V blízkosti St. Mihielu.

obeznamených se střelbou. Vojenský instruktor musí začínati výcvik od základu, musí věnovati přípravě značně dlouhou dobu, musí překonávati mnohé nesnáze — neobratnost, nechápavost, nervositu, bázeň a pod. — velká část výměru nábojů se spotřebuje právě na zdolání těchto prvních obtíží střeleckých, a lze tedy pochopiti, že je na konci činné služby v nejlepším případě 30—40% výborných střelců. Vystoupiv z činné služby pozbývá voják příležitosti a snad i chuti k dalšímu pěstování střelby. Naučené a nacvičené brzo vyprchá, a jest zjev neutěšený, že i záložníci, kteří byli v činné službě dobrými střelci, za dva, tři roky, střeleji již velmi špatně.

Vojenský výcvik sám tedy nestačí k zachování střelecké zdatnosti branného národa. Jest proto nutno, aby vojenská správa organizovala střeleckou přípravu mládeže, aby branci, nastupující činnou službu, měli již určité znalosti střelecké, je třeba, aby vojenská správa umožnila a propagovala střeleckou zdatnost záložníků pořádáním nedělní cvičné a zábavné střelby (s premiemi a cenami) na vojenských střelnicích a aby všemožně podporovala činnost i rozvoj České obce střelecké, která jest naše jediná organizace nevojenská, propagující střelecký sport.

Myšlenka organizovati střelecký výcvik mládeže a záložníků není nová a byla již jinde s úspěchem zavedena. Její uskutečnění u nás a opatření potřebných prostředků jest věc vojenské správy. Byl by to velmi užitečný doplněk snah vojenské správy, která věnuje střeleckému výcviku v čsl. armádě velkou péči a snaží se střeleckou zdatnost příslušníků armády zvýšiti pořádáním různých střeleckých závodů.

Výchovný a praktický význam střeleckých závodů v armádě jest nesporný. Právě střelecké závody jsou závody čistě vojenské, a proto nejdůležitější. Čs. vojenská správa jest si toho vědoma, a proto každoročně nařizuje závody v střelbě z pušky, z kulometů, z pistolí, a ve vrhání ručních granátů nejprve v plucích, pak v divisích a konečně pořádá závody nejlepších střelců armády. Tímto postupem může každý střelec uplatniti svou střeleckou dovednost v několika stupňovaných soutěžích, tedy uplatniti snahu po větší a větší střelecké zdatnosti. Ceny v závodech získané nejsou pouhou materiální odměnou za dobrý výkon, tyto ceny mají též značný morální význam, jsouce důkazem uznání, utvrzující sebevědomí, povzbuzující k lepším a lepším výkonům a pobízející též jiné, aby dobývali cen.

Vojenská správa odlučuje správně závody mužstva od závodů důstojníků. Nemůže mít naděje na úspěch mladý střelec závodící s rutinovaným střelcem, žák s mistrem. Účelem závodů mužstva jest vznítiti zájem o střelbu a dosáhnouti tak větší střelecké zdatnosti vojáků. Účel závodů důstojníků jest již složitější. Důstojník (rotmistr, jemuz je svěřen výcvik, jest povinen znáti příslušný obor teoreticky i prakticky dokonale, má býti mistrem a musí vše, čemu učí, je-li třeba, dokázati i ukázati. Nikde jinde není tak zapotřebí, aby instruktor sám podával příklad, jako právě při střelbě, při házení ručních granátů, při jízdě na koni a při tělesných výkonech vůbec. Všechny výklady jsou neplodné, není-li důstojník schopen vzíti vojínovi, který špatně střelí a svaluje vinu na pušku, zbraň z ruky a dokázati mu, že puška je dobrá, že však střelec dělá chyby a které. K tomu jest ovšem zapotřebí, aby byl důstojník spolehlivě dobrý střelec. Aby se jím mladý důstojník stal a starší si svou dovednost uchoval, jest zapotřebí stálého cviku a též příležitosti k tomu. Vypisováním závodů vzbuzuje se chuť k soutěži, a příležitost

k důkladné přípravě se najde. Tak se cvičí a zdokonalují důstojníci v střelbě i v poznávání výkonnosti různých zbraní více a důkladněji, než by jinak bylo možno v koloběhu služebního zaměstnání. A to jest výchovný i praktický účel střeleckých závodů důstojnických. Jest nesporné, že velitel roty, který jest sám výborný střelec a úspěšný závodník, přenáší svou vlastní snahu po výborných výkonech na svoje podřízené, a jistě z nich vychová dobré střelce.

Znám rotu pěšího pluku, která již tři roky po sobě má vždy největší procento uvedených „střelců“, má v plukovních závodech každého roku svého „plukovního“ nebo „praporečního střelce“, a plukovní putovní cenu střeleckou (věnovanou důstojnickým sborem) neodnášela ještě dosud nikdy jiná rota ze střelnice. Čím to je? Zcela jednoduše: Velitel této roty jest sám výborný střelec a osvědčený závodník.

Je-li takových velitelů v pluku několik, budí se zdravá ctižádost a vzniká soutěž k prospěchu střelecké zdatnosti všech. Budou-li všechny pluky takové a budou-li se snažit překonat se ve větších závodech, pak se ukáží výsledky, jakých nelze nabýti ani nejdůkladnějším výcvikem.

Střelecké závody nesmějí se však proto zvrátiti v honbu za rekordy a vybočiti z mezí, které stanoví jejich účel — dokonalý výcvik v střelbě pro boj. Vůdčí myšlenkou vojenských střeleckých závodů musí býti zásada: zkoušet, vyznamenávat a tím k pěstování povbuzovat nejen střelbu sportovně přesnou, nýbrž střelbu hlavně vojenskou, bojovou, tedy střelbu, která jest cílem všeho výcviku a která má za války zároveň s jinými činiteli zajistiti úspěch.

Kromě toho musí závody býti tak založeny a organisovány, aby byly především naprosto spravedlivé, žádaly výkonů odpovídajících výcviku a schopnostem závodníků a postupně připouštěly k soutěži vždy výběr jen nejlepších.

V čsl. armádě se každoročně pořádají plukovní, divisní a armádní střelecké závody a kromě toho dopomáhá MNO příslušníkům vojska vydatně k účasti v závodech České obce střelecké, letos i k účasti v Olympiádě. Toť důkaz, že je si vojenská správa plně vědoma důležitosti střeleckého výcviku a stálého jeho zdokonalování.

V uspořádání armádních závodů jsou obsaženy po stránce technické do jisté míry i směrnice pro závody divisní a plukovní, jichž jsou vyvrcholením, a zrcadlí se v nich vůdčí myšlenka — zásada.

Zkoumejme věcně, zdali uspořádání našich armádních závodů střeleckých odpovídá zásadám závodů vojenských.

Armádní závody střelecké se dosud konaly vždy zvlášť pro mužstvo a zvlášť pro gázisty. Správně, jak už bylo řečeno.

Závody mužstva puškou v roce 1922:

„Závodí všichni „plukovní střelci“ pěších pluků a „praporeční střelci“ horských a hraničářských praporů“.

Toto ustanovení nežadá výběru nejlepších střelců armády, nýbrž žádá pouhého soutěžení nejlepších střelců jednotlivých útvarů, a v tom jest podstatný rozdíl, poněvadž nabýti názvu „plukovního (praporečního) střelce“ nezávisí na určitém výkonu stejně hodnotném pro všechny; „plukovní (praporeční) střelec“ jest závodník s nejlepším výsledkem plukovních závodů, jejichž účastníci jsou — nehledě ani k různému uspořádání a stanovení podmínek různých u každého útvaru — někde výborní, někde dobří, někde méně dobří střelci podle toho, jak intenzivní jest tam nebo onde střelecký výcvik. Závody střelců tak různých kvalit nemohou býti závody nejlepších, nýbrž

jsou nedokonalou soutěží útvarů, zastoupených jen jediným závodníkem. Takové závody jsou ovšem také nespravedlivé. Pluk, zastoupený jediným závodníkem, nemůže náležitě ukázat svou střeleckou vyspělost, obzvláště jestliže tento závodník náhodou zklame; má snad více výborných střelců, kteří jsou lepší než tucet „plukovních střelců“ jiných útvarů, ale nesmí je do závodů vyslati. Jiný pluk vyšle „plukovního střelce“, který buď sklídí ostudu, poněvadž jeho nejlepší výkon jest daleko za výkony ostatních, anebo se snad umístí, poněvadž se jiní, mnohem lepší střelci nemohou zúčastniti a vzíti mu místo, které mu v pořadí nejlepších střelců armády rozhodně nenáleží.

Již samo připuštění k armádním závodům musí býti vyznamenáním jak pro závodníka, tak pro útvar, k němuž patří, a nesmí býti samozřejmým přídavkem „plukovnímu střelci“, který sice může býti opravdu velmi dobrým, ale podle okolností také mnohem méně dobrým střelcem.

Závody mužstva puškou v roce 1923:

„Závodí z každé divise 6, z každé horské brigády 5 mužů, a to ti, kteří zvíťazili ve vyřadovacích závodech u divisi a horských brigád.“

Toto ustanovení nařizuje již určitý výběr soutěží, ale přece nevyhovuje požadavku, aby byli k armádním závodům připuštěni skutečně jen nejlepší střelci armády. Není nikterak pravděpodobno, že právě těch 6 nejlepších střelců každé divise (5 z každé horské brigády) jsou povšechně nejlepší střelci armády. Jednak nezavodili do stejných terčů a za stejných podmínek, jednak může se takto dostati k armádním závodům 6 střelců některé divise, kteří jsou kvalitou mnohem horší než nepřipuštění střelci jiné divise, která má výborných střelců více než 6 a nemůže je k závodům vyslati.

Vybrati vyřadovacími závody za stejných podmínek nejlepší střelce z mužstva celé armády bylo by však velice obtížné, drahé, vyžadovalo by mnoho času na újmu jiného výcviku a za nynějších poměrů nebylo by snad ani vůbec možné. Jest třeba najíti jiný způsob vybírání, způsob spravedlivý, účelný a jednoduchý, který by otvíral cestu všem zdatným, nepřipouštěl však a nenutil snad méně schopných. Armádní závody mužstva nemají také zkoušení a vyznamenávání vynikající výkony jen jednotlivců, nýbrž i celých útvarů; výchovný i praktický význam závodů takto upravených jest rozhodně větší. Jest tudíž záhodno postaviti střelecké závody na jiný základ, t. j. pořádati z á v o d y d r u ž s t v. Jen družstvem, v němž se značnou měrou uplatňují výchova a morální vlastnosti, může útvar uplatniti svou střeleckou zdatnost a získati spravedlivé umístění v závodech. Ceny, určené kromě cen pro družstva i pro znamenité výkony jednotlivců, pobízejí každého k nejlepšímu výkonu ve prospěch svůj i družstva.

K armádním závodům družstev nemohou býti ovšem připuštěna družstva všech útvarů. Zde platí totéž, co bylo řečeno o připuštění „plukovních střelců“ a šesti závodníků z každé divise. Účast v armádních závodech jest už vyznamenáním, kterého si musí každý útvar teprve vybojovati a tím jest proveden i přiměřený výběr.

Způsob, kterým lze tento výběr provéstí spolehlivě a bez značných výloh, jest tento:

MNO každoročně oznámí dobu, způsob a podmínky vyřadovacích závodů družstev všech útvarů v oblasti každého ZVV, které provede tyto závody podle pokynů. Každý pluk, samostatný prapor a samostatný útvar všech druhů zbraní a služeb jest oprávněn, u p ě c h o t y a j í z d y p o v í n ě n, ohlásiti k soutěži tříletné družstvo. Každé ZVV

nařídí podle pokynů MNO p ř e d b ě ž n ě vylučovací závody v posádkách před komisemi, které předloží původní střelecké záznamy ZVV. Toto posoudí výsledky a rozhodne, která družstva se zúčastní h l a v n í c h vylučovacích závodů; hlavní vylučovací závody uspořádá ZVV v některé větší posádce, kamž povolá všechna určená družstva. Výsledky, potvrzené závodní komisí, předloží MNO k rozhodnutí. MNO sestaví podle došlých záznamů pořadí družstev všech ZVV a určí podle pořadí dosažených výsledků tolik družstev k účasti v armádních závodech, kolik podle kvality výsledků a disposičních prostředků považuje za přiměřené. Útvar, jehož družstvo jest připuštěno k armádním závodům, rozmnoží toto tříčlenné družstvo o další dva vybrané střelce na družstvo pětičlenné. Důvod: Podle mezinárodních zvyklostí je družstvo nejméně 5 střelců; nejméně 5 střelců musí svou dovedností dokázatí vyspělost jednotky, kterou zastupuje. Čím více střelců, tím pádnější důkaz. Není však, už z úsporných důvodů, zapotřebí vysílati do vylučovacích závodů pětičlenné družstvo, neboť neumístí-li se 3 střelci tak vysoko, aby byli připuštěni k armádním závodům, neumístilo by se jich ani 5, a má-li útvar 3 střelce tak dobré, bude jich míti i více, a může se s úspěchem uplatnit i v další soutěži.

Pluk, jehož družstvo zvítězilo v armádních závodech, bude majetníkem putovní ceny MNO a bude míti čestný přívlastek, „střelecký“ (na př.: Pěší pluk „Jana Husí“ č. 1. střelecký) až do příštích armádních závodů; do nich opět vyšle družstvo, aby hájilo vlastnictví putovní ceny, ale toto družstvo nemusí se již před tím podrobiti vyřadovacím závodům.

Takovou organizací závodů jest zajištěna spravedlivá soutěž nejlepších, úroveň závodů se zvedne, závody vzbudí velký zájem a udrží v armádě stálé úsilí o dosažení lepších a lepších výsledků střeleckého výcviku.

Za těchto okolností netřeba konati divisních střeleckých závodů, poněvadž není jich jako vyřadovacích závodů zapotřebí a výloh takto ušetřených se může použiti na závody vyřadovací a armádní.

Tím by byla rozluštěna otázka účastníků, a lze se nyní zabývatí otázkou závodů samých, t. j. jejich střelecko-technickým uspořádáním.

V armádních závodech mužstva stříleli až dosud každoročně jednotlivci do patnáctikruhového terče třemi položkami po 12 ranách na 400 kroků a to:

1 položka o 12 ranách leže,	} bez opory.
1 položka o 12 ranách kleče nebo sedě,	
1 položka o 12 ranách stoje,	

První dvě rány každé položky jsou na zkoušku a nezapočítávají se do soutěže.

Pročítejme nejdříve program střeleckého výcviku a posuzujme, je-li vojn schopen zavoditi do těchto terčů s nadějí v úspěch.

Vzdálenost 400 kroků jest největší, na kterou vojn vůbec střílel a měl nejméně příležitosti se řádně vycvičiti. Podle programu nestřílel stoje bez opory ani jedinkrát a nestřílel vůbec kleče (sedě) na 400 kroků. V armádních závodech, kde má ukázati, čemu se naučil cvičením, má stříletí 12 ran stoje bez opory a 12 ran kleče (sedě) na 400 kroků, tedy dvě třetiny ran způsobem, kterému není zvyklý a kterému nemůže vyhověti s úspěchem. 12 ran leže je jeho jedinou nadějí, že nahradí nedostatky obou položek, stoje a kleče pro něho nevýhodných. Jest možné, aby vojn za těchto okolností závodil s chutí a s na-

dějí v úspěch? — Ano, ale jen tehdy, měl-li před závoděním několik set nábojů a mohl se tím způsobem cvičiti nejméně měsíc. Ale jsou takové závody vzornou ukázkou všeobecného výcviku střeleckého v armádě? Nikoliv. Jsou to jen ukázky nacvičené dovednosti několika čarostřelců, dovednosti, která se jinak v armádě nepěstuje, poněvadž nemá praktického významu pro bojový úkol střelcův. Nikdy nebude voják v boji stříletí stoje bez opory na vzdálenost 400 kroků; bude stříletí vždy leže (stoje a opřen v zákopu jest v podstatě totéž) na ležící, klečící, běžící a mizející vojiny. V armádních závodech jsou jen terče kruhové pro střelbu čistě sportovní, terčů vykrojených, figur, není vůbec a není tím vyhověno hlavnímu požadavku střeleckých závodů vojenských. Jen střelbou na cíle vykrojené a cíle mizející se ukáže střelecká vyspělost vojska, a proto musí býti armádní závody upraveny podle principu střelby bojové, nikoliv jen sportovní. V závodech kulometů se ostřelují figury; nikomu nenapadne závoditi kulometnou střelbou do kruhového nebo pásmového terče a totéž platí pro pušku vojenskou. Kruhový terč jest dobrý a potřebný pro výcvik; účelem tohoto cvičení jest učiniti vojína schopným zasáhnouti bojové cíle, armádní závody mají zkoušeti výsledky tohoto výcviku, ukázati míru této schopnosti, a to lze nikoliv na terči výcvikovém, nýbrž jen na terči bojovém.

Střelby sportovní nemusí se proto nikterak opomíjeti; může se umístiti v závodech volných, ba může se i kombinovati se střelbou bojovou jako část závodů hlavních.

Konečně jest nutno upravit ještě jednu věc:

V závodech volných může závodník zlepšovati své výsledky dalšími položkami. V závodu hlavním jest tento postup ovšem nepřipustný, ale i v něm lze jednu nebo více méně dobrých ran zlepšiti dalšími položkami, neboli lze stanoviti takový úhrnný počet ran, aby byl jakýkoliv účinek různých náhod paralysován. Zkušenost učí, že nejmenší počet ran každé položky jest 5 ran do terče vykrojeného, 10 ran do terče kruhového. Nepříznivá náhoda může závodníkovi kaziti některou položku a zbaviti ho naděje v úspěch; působí při tom značně také denní doba, osvětlení, vítr a duševní stav střelcův. Rozdělení položek na různé denní doby vyrovnává tyto vlivy sice dosti účinně, ale ještě lépe vylučuje vliv různých náhod jak v zájmu závodníků, tak v zájmu závodů samých opakování všech položek ještě jednou buď v jinou dobu denní, nebo příští den. Jen takové zařízení zaručuje, že se uplatní skutečně nejzdatnější závodníci. Vlivy počasí a nálad se vyrovnávají, dobré výsledky, šťastnou náhodou získané v první polovici, uvede druhá polovice na pravou míru a účinky nepříznivých vlivů v první polovici vyrovná zdatný závodník v polovici druhé.

O střeleckých závodech důstojníků a rotmistrů platí vše, co bylo řečeno o závodech mužstva, vyjma pořádání závodů v družstvech, které ovšem nemají takového významu jako u mužstva; bylo by velmi složité i drahé a mohlo by značně kolidovati s výsledky závodů mužstva. Jedno vylučuje druhé; buď závodí v družstvech jen mužstvo, anebo jen důstojníci. Jelikož jest pro důvody shora uvedené výhodnější, aby mužstvo závodilo v družstvech, necht' závodí důstojníci jednotlivci, každý na svůj vrub, ovšem náležitě vybrání za nejlepší pro závody armádní.

Plukovní závody jsou povinné pro důstojníky pěchoty a jezdecky a pro rotmistry zbraní, pro všechny ostatní jest účast dobrovolná.

Divisních závodů mužstva, důstojníků a rotmistrů jest lépe ne-
pořádati. Jsou příliš malých rozměrů, než aby mohly míti význam
rozsáhlé soutěže a býti podkladem výběru pro závody armádní, a
jsou poměrně drahé. Peníze, kterých se ušetří, nebudou-li se pořá-
dati střelecké závody divisní, lze věnovati ve prospěch chudě doto-
vaných závodů plukovních a rozsáhlejších závodů armádních, anebo
rozděliti úhrnnou sumu na závody tak, aby mezi plukovními a armád-
ními závody byly pořádaný samostatné závody zemské v oblasti kaž-
dého ZVV (jen pro důstojníky a rotmistry).

Aby střelecké závody nebyly výkonem jen služebním, nýbrž také
příležitostí předváděti kruhům nevojenským ukázky střelecké vy-
spělosti a tím propagací střelectví, pořádají se střelecké závody jako
slavnost za účasti vyšších vojenských a civilních hodnostářů, stře-
leckých jednot a pozvaných civilních hostů a organisují se tak, aby
se jich mohl účastniti každý účastník i činně jako závodník; kromě
závodů vyhrazených určitým skupinám střelců pořádají se zároveň
volné závody přístupné všem.

Jest mnoho způsobů, jak lze pořádati střelecké závody zajímavé
a lákavé; závisí to ovšem především na dobré vůli a podnikavosti
příslušných velitelů, na místních poměrech a materiálních prostřed-
cích. Vše ostatní jest věc vhodná a účelná organisace, která jest zá-
kladem úspěchu.

V dalším oddíle uvádím několik návrhů různých druhů střelec-
kých závodů puškou, vyhovujících zásadám pro závody vojenské.

(Ostatek přístě.)